

azterpena irakurtzen edo entzuten egon, nahiz eta hortarako ere tokitxoren bat beharbada utzi. (Investigazio hutsezko gauzak esan nahi dut. Pratikarekin zer ikusi dutenean, orduan eskubide gehiago eman dakieke).

Gure hileroko bilkurak beharko dira, ba, beste modu batetara antolatu, Euskaltzaindia gaur eskatzen zaion lanari erantzuteko, pretago egon ahal dedin. Hango eta hemengo euskaldunen artean lokarriak sendotu nahi ditugu. Goazen denok elkarrekin, ez gehiago sakabanatu eta barreiatu. Gure lana zuhurtziaz beharko da egin, baina baita ere ausartziaz.

Asmo hauek betetzen eta aitzina eramaten, gure elkargoa osatzen duten lagun guztien kemena, beroa eta erantzun osoa izango dudala nik ez dut dudarik. Eta Goiko Jaunak bedeinka eta emankor bihur ditzala gure asmo, lan eta ahalegin hoiek.

Halabiz.

Maule-n, 25 - 10 - 70

EUSKALTZAINDIAREN EGITURAZ

Euskaltzaindiko lagun prestuak:

Maule-ko batzarrean asmo bat agertu nuen: hileroko gure batzarreak beste modu batetara antolatzeko asmoa. Euskaltzaindiko helburuak erdiesteko egokiago den sistema edo era bilatuz, alegia.

Ba da hamabost urtetik gora Arantzazuko puntatik gure batzarre hauetara natorrela. Eta egia esango badizu, etxerakoan, beti edo ia beti, etsipenak edo pesimismoak hartuta itzultzen nintzan. Gure batzarreetatik itxoiteko eskubidea duguna ez zen ikusten. Fruitu edo ondore eskasa jaso izan dugu batzarre hoietatik. Ez dut esan nahi guztiz alferrikoak direnik, hori ez. Baina gaurko egokieran Euskalerrriak gugandik itxoin lezakena ez diogula ematen, hori bai. Euskaltzaindiko egikizun berezi eta nagusietara ez gera lotzen (edo oso gutxitan lotzen gera). Gure batzarreak geldoak, astunak eta efikaziaren aldetik hutsaren parekoak izaten dira gehienetan. Begien

bistan dena ez dezagula uka. Nik ez diot inori errurik botatzen. Baina gure batzarreek, ene ustez, ba dute huts bat oinarrikoa eta nabari nabaria: batzarreak egiteko sistema bera. Beste erakunde bat, beste egitura, itxura, organizazio edo estrukturazio bat eman behar zaie, beren helbururako egokiagoak, hartarakoagoak gerta ditezten, eta guk geure eginbehar jakinetara arreta gehiagoz eta seriotasun gehiagoz jartzeko aukera izan dezagun.

Organizazio kontu hunetan gu —idazle, olerkari, estudio eta ikertze lanetan gabiltzan giza-kasta hau— nahiko ezjakinak, motzak eta amutsak izaten gera (guti adituak eta saiatsuak esan nahi dut). Eta beharbada hortik dator gure batzarreen fruitu eskasa, urteak hutsaren bahian joaten uztea.

Zorionez, gure Idazkari-ordeak bere «tarjeta de identidad» delakoan ba du titulu berezi bat: «funcionario». Eta ez da izena bakarrik, izana ere bai. Ayuntamentuetako batzarreak (eta bai beste elkarte eta korporazio askotakoak ere) nola organizatu behar diren, Komisio edo Batzordeek, lan egingo badute, zer modutara moldaturik behar duten egon, guzti hori berak ongi daki: guri horren axola digun eta hain esoteriko zaigun jakintza hunetan bera oso jantzia dago. Beregana jo dut, bada, argi eta orientazio eske. Horrek ez du esan nahi besteen iritziak eta sujerentziak ere jaso behar ez ditugunik. Bai. Betoz ordu onean eta ondo jasoak izango dira gure batzarkideen sugerentziak gure batzarreak hobekiago moldatzeko.

Gure Idazkari-ordeak, bada, neuk eskaturik, halako planifikazio bat egin dit, eta gure gauzen matxarako prozedura lege batzuk, hots, ibilpide legeak edo arauak ezarri ere bai. Nik uste dut horrelako zerbait behar beharrezko dugula (disziplina baten barruan jokatu eta ibiltzea, alegia), gauzak behar den pulamentuz eramateko.

Lizundia jaunak honela sailkatzen du gure Euskaltzaindiaren eremua. Euskaltzaindiak hiru sail ditu: *Lehenbizikoa*: Euskaltzainburugoa (Directiva). *Bigarrena*: Batzordeak (Comisiones). *Hirugarrena*: Ordezkaritzak (Delegaciones). Bigarrena eta hirugarrena Araudiak dion Iker-Saila (sección filológica) eta Jagon-Saila (sección tutelar) izango lirake, guti gora behera behintzat. Dakizuten bezala, bi atal hoietaz osatua da gure Euskaltzaindia.

Eman ditzagun orain hiru sail hauen xehetasunak bana banaka, bakoitzaren eginbeharra, ibilpide-legea ta abar gogoratu.

I *Euskaltzainburugoa* (Directiva). Sail hau honako hauek osatzen dute: Euskaltzainburuak, Buru-ordeak, Idazkari Nagusiak, Idazkari-ordeak, Diruzainak eta Ordezkaritzetako bulego-buruek. Zein da Sail hunen eginbehar berezia? Euskaltzaindiaren burokrazia arazoak eramatea.

II *Batzordeak* (Comisiones). Bigarren saila —esan dugu— Batzordeek osatzen dute. Euskaltzaindiak bere Iker-sailean zerbait egingo badu, bere lan hori Batzordeen bidez burutu behar du. Orain, Batzordeetatik behar den fruitua ateratzeko, berebiziko inportantzia du hoiek behar den bezala eratuak egotea eta prozedura lege jakin batzuen arabera jokatzeari; bestela ez dugu hoietatik atarramendu onik aterako, maiz ikusi dugun bezala.

Idazkari-ordeak dionez, bada, Batzorde bakoitzak bi atalez behar du osaturik egon: bata, Atal Eragilea izango litzake; eta bestea, Kontseilari-Atala (hots, Comisión ejecutiva y Comisión consultiva).

Batzordearen Atal Eragilerako pertsonak hautatzea Euskaltzainburugoiari dagokio. Honek batzarkideei Batzarrean proposamendua egiten die, beti eskribuz eta arrazoiak emanez; beraz, arrazoiak hornitu eta finkatutako proposamendua izan behar du (propuesta razonada). Era berean, beste batzarkideek ere proposamenduak egin ditzakete, baina beti eskribuz eta arrazoiak emanez hoiek ere. Batzarreak (el Pleno) ontzat eman ondoren, Batzordearen Atal Eragilea izendatua gelditzen da.

Batzordearen Atal Eragilean ez bitez egon hiru baino gutiago, ez eta bost baino gehiago ere. Arrazoiak bistan da: jende gehiegi sartzen baldin bada, ez da lanik egiten. Gainera, Atal Eragile hunek buru bat eta idazkari bat izan behar du.

Kontseilari-Atala nahi den beste lagunez osatua egon diteke. Beren borondatez eskatzen dutenak sar ditezke Atal honetan; eta inork bere burua eskeintzen ezpadu, Euskaltzainburugoak egingo du proposamendua eskribuz eta arrazoiak emanez (eta berdin egin ditzakete beste batzarkideek ere). Proposamenduaren onartzea, beti bezala, Batzarreari (al Pleno) dagokio.

Batzordearen lan egiteko prozedura edo ibilpide-legea honela izango da: Atal Eragileak lana prestatzen du, eta ondoren Kontseilari Atalari pasatzen dio. Hauek beren oharrak, eraskinak eta abar

jarri ditzaiokete lanari, beti arrazoiak emanez. Gero Atal Eragileak, ohar eta eraskin hoiek estudiatzeko, berriz ere lana hartzen du; eta estudiatu eta azken eskua eman ondoren, lana Euskaltzaindiaren Batzarre osora (al Pleno) aurkezten da. Hemen, Araudiak dionez, batzarkide guztiek izango dute hitza, banan banan (bost minutuko bitartea emango zaio bakoitzari hitz egiteko). Eta azkenean, boto-tara behar baldin bada, euskaltzain osoek bakarrik izango dute botoa.

Batzarreak lana onartu ondoren, hurrengo Euskera-n argitaratu behar da.

Gaurkoz —eta beti Idazkari-ordeak jakinarazi didanez— Alfabetatze Batzordea bakarrik daukagu zutik, Bilbon iraileko Batzarrean erantsi zitzaizkion emendailuekin.

Euskaltzainburugoak Batzordeen fitxeru bat osatu behar du, eta Euskaltzaindiaren etxean egongo da. Ordezkaritzek ere fitxeru hunen kopia bat euki beharko dute.

Euskaltzainburugoak hurrengo Batzarrerako Batzordeen organigrama bat prestatu eta ekarriko du. Era hortara begi kolpe batez ikusi ahal izango da Euskaltzaindiaren Sail, Batzorde eta Atal guztien multzoa.

III *Ordezkaritzak* (Delegaciones). Hauek dira hirugarren saila. Hauek osatzen dute batez ere Euskaltzaindiaren Jagon-saila (sección tutelar). Donostia eta Gasteizen ba dira bulegoak. Iruine eta Baionan ere jarri behar lirake. Bilbon Euskaltzaindiaren etxe nagusia dago, haina haatik ongi litzake Ordezkaritza batzorde bat ere bertan balego, Ordezkaritza hauek egikizun berezia baitaukate.

Ordezkaritza bakoitza bospairu lagunek osatua izango da. Gutienez, hilean behingo bilera egin beharko lukete. Ordezkaritza bakoitzak lehendakaria eta idazkaria euki behar du; hortaz gainera, kontseilari bat, bi edo hiru ere bai.

Bilboko Ordezkaritzako idazkari, bertan Idazkari-orde dagoena izango litzake.

Ordezkaritza-Batzordeko ez izanarren, edonor Euskaltzaindikok bertan parte har lezake, hartarako Batzarrean proposamendu eginez.

Euskaltzaindikoko Idazkari Nagusia izango da Ordezkaritza guztien buru. Eta Idazkari-ordezkoa izango da koordinatzailea. Koordinatzaile hunek hileroko agertu bat egin beharko luke Ordezkaritzetara, hoienek lana koordinatzeko.

Hiru hilabetez behin Idazkari Nagusi eta Idazkari-ordeak Ordezkaritzetako idazkariekin bilera egin beharko dute. Euskaltzainburuari ere, aldez aurretik bilera horren berri emango zaio; eta joateko eskubidea du, berak nahi baldin badu behintzat.

* * *

Ororen Batzarrean, hots, hilabete oroz egin ohi dugun Batzarrean ere, ene ustez aldakuntzaren bat sartu beharra dago. Disziplina baten barruan ibili beharra dugu denok, eta hori denon onerako izango da. Lehen guti ginen, eta gutiren artean ez da erregela baten behar handirik izaten. Orain gure familia ugaritu egin da, eta Jainkoari eskerrak ematekoa da. Baina, jakina, asko izatean, esan dudana disziplina horren beharra ere somatzen da. Gauzak behar den ordenamenduz eta seriotasunez egin ahal izateko, eta gehiegikeriak eta neurritik kanpora irteteak ahal dela gerta ez ditezen, nik honako hau proposatzen dut: Euskaltzainburuaz gainera izan dedila gure Batzarreetan moderatzaile edo speaker bat, bere mikrofonu, txintxarri eta guzti. Honi eskatu beharko zaio hitza, honek ebakiko ditu sesioak, eta hitz batean esateko, Batzarrearen haria berak eramango du. Aldiz aurretik banatuko den egitaraua segituz, noski. Nik Lizundia Idazkari-ordea proposatzen dut zeregin hortarako.

Donostia, 27 - 11 - 70

BATZORDE SORTZEAZ ETA DONOSTIAKO ORDEZKARITZA HORNITZEAZ

EUSKALTZAINDIAREN ARAUDIA BERRITZEKO BATZORDEA

Aspaldiko asmoa dugu hau, baina sekula burutu ez duguna. Ba dirudi, ordea, ezin dugula gerotik gerora gehiago luzatu. Euskaltzaindiak legezko nortasun bat erdietsiko badu, nahi ta ez bere Araudia gaurkotua aurkeztu beharko du. Horregatik —eta besteak beste direla—, Araudiaren berritze eta gaurkotze horri premiatsuenetako puntua derizkiogu.